

subventum est: ut nisi castra Annibalis Tiberus repetisset, à Sociis Matthæi Sancti Angeli peditum Ducis interclusus ad Scipionis manus eo die invitatus pervenisset.

Johannes Antonius Gattamelata filius Castorum suorum loca commutare ab Imperatore jussus est, nam cum versus Balneolum tendisset, Lenum versus impedimenta, & tabernacula derulit, unde erat suspicio motorum Annibalem, & eò copias trajecturum. Sperabat enim Scipio, eo pacto institutum Annibalem interrumpere, ne ad alia loca Cremonæ vicina castra ejus transferreret, ubi novum bellum erat exortum, missis hinc inde magnis copiis à Scipione, ut offenderent; ab Annibale verò Cremonensis agri defendendi gratiâ.

Pridie Idus Sextiles Imperator Capuano clam imperat, ut Castellum Leonis, quod Oppidum morbo laborabat, subita cingeret obsidione, ratus in potestatem Venetorum venturum, propterea quod omnes ferè Oppidani peste vexati, habita prius securitate, villas incolabant. Imperium Capuanus diligenter executus est, nam & Oppidum circumfedit, & quos extra invenit cum gregibus, & armentis, falvos esse voluit, etsi de ea re varii essent sermones. Annibal hoc factum impacienter ferebat, Literis suis significans omnibus Mundi Principibus, Rebusque publicis fraudatam Scipionis, & Legatorum fidem, quæ rupta securitate Oppidanis Castellum Leonis non ferretur. Erat enim illis potestas securitatis ratione, eorum arbitrio, ut Oppidum aggredi, atque ingredi possent. Ad hoc Scipio iustissimus Imperator, & Legati, viri quidem ut summa sapientia, ita & singulari justitia præditissimi, Oppidanis inquirunt, non Oppido saluum conductum esse validum, nec fraudari securitatem, si quis Oppidum, aut Urbem vendicet, eam præsertim, quæ sese in ejus ditionem venturam visa castrametatione pollicetur. Quis enim neget, vocatis Principibus ad Imperium accedere? Scipionem Oppidani præmissis nunciis advocavere; vocati Capuanum ante miserunt; quid igitur peccarunt? cum Annibal ad Quinzanenses superiori anno vocatus accessisset. Præsertim, ut ajebat, Capuanus cum Oppidanis introeundi, egrediendique tradita esset potestas, id se facturos recusabant. De præda autem, quæ Capuano vicio ascribebatur, sic Legati respondebant. Securitatem hanc eo factam, ut ab Annibale in usum Cremanorum par facta esset; quod ita factum est; post paucos verò dies factam à Sforciniis prædam in agro Cremano apertissimâ querelâ Cremanorum etiam Legati testabantur; quare licebat acceptam contumeliam ulcisci; siquidem pars justitiæ est vendicatio; hæc omnia ita fuisse, Legati viri quidem religiosissimi jure jurando, me præsertim, confirmarunt. Quis igitur justitiam agat? Nos Jureconsultis relinquimus. Illud verò certissimum est, Oppidum circumfessum magno omnis ordinis subsidio, magnâque Oppidanorum ejus regionis copiâ, & supplemento rerum omnium ad usum militiæ necessariarum; perpaucos esse, qui Oppidum tutari possint, quamvis difficultate loci, & arcibus, quas duas habet, Oppidum sit penè, ut ajunt, inexpugnabile. Interea ænea tormenta ad deiciendos muros illuc delata sunt, & copiæ in subsidium crescunt; hic plusquam in ceteris locis diligentiam Scipio servavit, fides virtuti militum, & Capuani, cui ea res delegata erat; attamen in subsidium loci nonnullos Sfor-

A cianos cum Donato milite perstrenuo ingressus negari non potest; quod fuit initium calamitatis Exercitus Venetorum; nam decimo septimo Kal. Septembris Castello Leonis succurritur à Corrado Duce magnanimo, & Annibalis fratre cum cohortibus octo, & peditibus quingentis, cum essent Venetorum acies tres & decem, pedites mille, stipendiarii, & Oppidanorum multitudines, Capuano Duce, qui literis Scipionem Imperatorem certiore reddebat, Oppido nullo pacto ab Annibale subveniri posse; hic primum excubiatores capti, Velites in clunibus equorum ducti, Oppidum ingressi sunt. Fugatæ acies, & copiæ peditum circumfessæ; hic sine pugna capti equites ducenti & quinquaginta, pedites verò, & Oppidani tricenti; hic capta sunt ænea tormenta, & Anastasius Præfectus, qui erat eorum custodiæ deputatus, ac solus in acie viriliter pugnavit; hic capta sunt omnia ferè militum impedimenta. O viles milites & abjectos! O animos muliebres, tantam hominum multitudinem à tam parva manu hostium superari! Sed profecto negligentiam accusandi sunt; ah rem tantam tam negligenter agere, ubi omnis Venetorum status, omnis spes erat reposita cum honore, & gloria Scipionis! propterea quod eo Oppido ad fidem Venetorum deducto, oportebat Annibalem regnis suis subsidium ferre, præsertim agro Cremonensi, qui erat omnino hac calamitate deperditus; quam quidem ob rem necesse fuisset Brixientibus non esse amplius infestum, & subditis ejus succurrere; sed vigiliis superioris noctis, in qua tota armata vigilaverant, fuisse hujus calamitatis causam, Capuanus allegabat. Hæc quam honesta purgatio sit, Serenissime Princeps, tuo, Sapientumque judicio exitimandum relinquo. Corradus Dux lethaliter in capite fauciatu est, Capuanus in cervice, sed vulnere leviori. Jacobus Comite, in nodo pedis; hic præstanti animo dimicasset: sed illum in medio pugne focii deseruere, fecere itidem Capuani milites, qui, & impedimenta, & equos, & arma, quæ ibi habuit, omnia perdidit.

D Dum hæc aguntur, Scipio profundis fossis, & muris terreis vallat, ut essent ejus castrametatione tutiora, quandoquidem quamplurimis equitum cohortibus, ac peditum multitudine exuta erant: ex hinc Oppida Benaci lacus tutarentus; inde Cremonensem agrum infestarent. Nec secus Annibal facit, qui vel pro Alexandrini belli præsidio contra Gulielmum Monferrariensem, vel pro auxilio belli Parmensis in Corregii Dominos, vel pro subsidio Cremonensis agri contra milites Scipionis vix cum dimidio exercitus sui restiterat.

E Karolus Dux magni Ducatoris quondam Braccii filius, accepta ab Imperatore veniâ cohortes duas ad excurrendum Mediolanensem agrum demisit; sed cum nec unde transire possent, turrim duobus fluminibus cinctam, quam pedites per pauci servabant, primum obsedere; Centuriones, qui subsidio illis veniebant, tenui pugna superaverunt. Tandem in Venetorum fidem turrim acceperunt. Mox Agrum Mediolanensem excurrerunt, unde ad Imperatorem cum præda non mediocri, & captivis nonnullis reversi sunt.

Tertio decimo Kal. Septembris tempesta quammaxima, ingenque cœli ruina castris utriusque Imperatoris supervenit, atque omni Brixie regioni, adeo ut multæ villarum domus caderent, ventorum, & aquarum tempestate,